

edebiyat seçkileri...

Jean Genet **“Hırsızın** **Günlüğü”**

Jean Genet 20. yüzyıl Fransız edebiyatının ayrıksı ve önemli isimlerinden biridir. 1910 yılında Paris'te doğan Genet evlilik dışı bir çocuk olduğu için annesi tarafından terk edildi. On yaşına kadar yetimhanede ve bir çiftçi ailesinin yanında kalan Genet bu yaşında islahevine girdi ve onaltı yaşındayken buradan kaçarak Fransız sömürge birliklerine katıldı. Kısa süre sonra buradan da kaçtı ve Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde hırsızlık, kaçakçılık gibi yasadışı yollara da bulaşarak tam bir serseri gibi yaşadı. Genet sürdürdüğü ya da sürmek zorunda olduğu bu yaşam yüzünden sık sık hapse girdi ve 1948'de Fransa'da hırsızlık yüzünden onuncu kez yargılanarak ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

Genet ömrünün kalan kısmını hapiste geçirecekti; ancak 1942 yılında hapiste yazmış olduğu “Çiçeklerin Meryem Anası” adlı ilk romanı Jean Paul Sartre, Jean Cocteau ve André Gide gibi dönemin ünlü yazar ve düşünürlerinin dikkatini çekince, bu üç ismin cumhurbaşkanına verdikleri dilekçe sayesinde affedildi.

Romanlarında oldukça şiirsel bir dil kullanan Genet, kendi yaşamından yola çıkarak sokakların suçla, şiddetle dolu öteki yüzünü okurlara korkusuzca sundu. Küçük yaşta sokaklarla, suçla tanışan Genet hırsızların, katillerin, eşcinsellerin ve fahişelerin dünyasını, içinde barındırdığı şiddeti ve pislği bu dün-

yanın tam da ortasında yer alan bir kişi olarak anlatır. İyi bir vatandaş gibi suçtan arınmış bir yaşam sürme şansı olmayan Genet “aziz” olma mertebesine tam tersi bir yoldan, kendini iyice aşağıda görerek ulaşmaşa çalışmıştır.

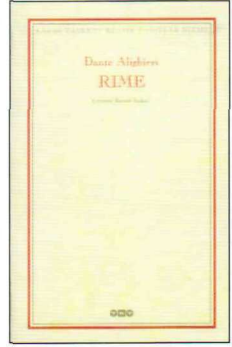
Kendi dünyasından dış dünyaya da bakan Genet, kişilerin kendi kimliklerini tanımadıklarını düşünmüştür. Genet'e göre insan yazgısına karşı çıkarak kendi kimliğini bulabilir. Ancak pek az insan bunu göze alabilir ve büyük çoğunluk sürekli rol yaparak yaşar. Bir süre sonra törensi davranışlar gerçek davranışlara dönüşür. Bu düşünce Genet'in oyunlarında kendini abartı makyajlar, kostümler ve abartılı anlatımla gösterir.

Edebiyata çocukluğundan beri çok düşkün olan Genet hapisanelerde ve dışarıda sürekli okumuş, özellikle hapisanelerde geçirdiği günlerde sevdiği yazarlara mektuplar yazmış ve onlardan ilgi de görmüştür. Bu yüzden Genet kendi kendini çok iyi yetiştirmiş ve sokak dilini, edebiyat diliyle çok iyi şekilde kaynaştırmıştır.

“Hırsızın Günlüğü”, Genet'in otobiyografik öğelerinin ön planda yer aldığı bir romandır. Hırsızların, eşcinsellerin ve yaşamın kenarına atılmış insanların dünyası bu romanda okurların gözleri önüne seriliyor. Genet'in hem yaşamı ile hem de romancılığı ile tanışmak isteyenler için ideal bir başlangıç.

edebiyat seçkileri...

Dante "Rime"

Gelmiş geçmiş en büyük yazarların başında gelen Dante'nin eserleri çok büyük bir gecikmeyle de olsa, yavaş yavaş dilimize çevrilip, yayınlanmaya başladı. Dünya edebiyat tarihinin belki de en büyük eseri "İlahi Komedy"nın yazarı, 1265 yılında Fransa'da dünyaya geldi. Dante gençlik yıllarında, döneminin öbür gençleri gibi dilbilgisi, mantık, retorik (konuşma sanatı) gibi bilimleri öğrendi ve döneminin ünlü düşünce adamlarıyla dostluklar kurdu.

Dante'nin yaşadığı yıllarda İtalya'da feodalite düzeni ortadan kalkmış, yerini krallıklara, senyörlüklere ve komünlere bırakmıştı. Siyasal bir birliğe kavuşmamış İtalya'da kültür ve dil birliği de yoktu. Halk İtalyanca'nın çok sayıda lehçesini konuşuyordu. Dante bu sorun üzerine bir dil incelemesi yazmıştır. "Halk Ağız Üzerine" adlı Latince yazdığı bu yapıtında Dante, İtalyan dilini kullanmanın yararlarını anlatıp, bu dilin kurallarını belirler.

Dante 1312-1313 yılları arasında yine Latince yazdığı "Monarşi Üzerine" adlı eserinde siyasal görüşlerini açıklar. Üç bölüme ayrılan bu eserde Dante, monarşinin evrenselliğinden bahsedip, imparatorun yetkisini doğrudan doğruya Tanrıdan mı, yoksa yeryüzündeki temsilcisi papadan mı aldığıni tartışır. 1320 yılında yazdığı "Su ve Ka-

ra Sorunu" adlı eserinde de suların karalardan daha yüksek olmayacağını vurgulayan bilimsel incelemelerine yer verir.

Dante'yi günümüze taşıyan ve bu denli önemli kılan eserleri; İtalyanca kaleme aldığı düz yazı ve şiir karışımı 43 bölümden oluşan "Yeni Hayat", "Rime" (Uyaklar) adı altında toplanan değişik biçimlerde yazdığı şiirleri ve elbette baş yapıtı olan "İlahi Komedy"dır.

"İlahi Komedy" çok uzun soluklu bir şiir olup, üç bölüme ayrılır: "Cehennem", "Cennet" ve "Araf". Dante bu eserde ömrü boyunca büyük bir tutkuyla bağlandığı mistik sevgilisi Beatrice için, -söz verdiği gibi- "kimsenin kimseye söylememiş olduğu şeyleri" söyleyerek sözünü tutmuştur. Dante, aşkıdan büyük ilhamlar aldığı Beatrice'i ömründe iki defa görmüştü sadece. 1288 yılında bir başkasiyla evlenen Beatrice iki sene sonra ölünce Dante'nin sevgisi daha mistik yönler kazanmaya başlar. "Rime" ise Dante'yi "İlahi Komedy"daki ustalığa taşıyan sürecin müjdecisidir. Şiirin temel işlevini "zevk verme" olarak gören ve "aşk" izleğinden vazgeçmeyen Dante'nin birbirinden güzel şiirlerinin yer aldığı bu eser, kitabın yayıncısının bu defa haklı olarak dediği gibi "gerçek bir baş yapıt".